

Pozno na večer, ko je prišel cerkvenik zapirat cerkev, sem šele odšel. Hitro sem korakal, a v temni noči sem izgrešil pot. Hodil sem dolgo, dolgo, a pota ni hotelo biti konec. Tema, črna in gosta, me je obkrožala od vseh strani, nad menoj so pokale v vetru hrastove veje in polagoma je začelo snežiti. Nikamor več se nisem znal obrniti in pot sem bil zgrešil popolnoma. Spodtikal sem se ob korenine, padal v izkopane kotline in se zadeval ob hrastove šture. A moja groza se je še podvojila, ko zaslišim v daljavi zavijanje in tuljenje volkov; kar zagomazelo mi je po udih, znoj mi je oblil čelo in postalo mi je vroče, dasi je bil zrak oster. Sklenil sem roke in pričel goreče moliti; priporočal sem se v varstvo Materi Božji in angelju varuhu, a mej tem šel vedno naprej proti oni strani, kjer se mi je zdelo, da so oče. Kar zapazim neko luč, ki se je svetlikala skozi drevje, sedaj je izginila, pa se zopet prikazala. Srce mi je pričelo močneje bítí, pogum se mi je vračal in molil sem še zaupljiveje. Spomnil sem se Marijinega kipa v cerkvi, kjer sem ravno poprej molil, — spomnil sem se njenih milih očij, kot bi mi hotele reči: „Jaz ne zapustim zapuščenih“, in bil sem v hipu prepričan, da me je ona privedla na pravo pot. V gozdu bi bil prav lahko zmrznil, ali bi me požrli sestradani volkovi, katerih se je po cele tolpe potikalo po gostih šumah. Kmalu sem dospel do one lučke, gorela je v mali kapelici pred lurško Marijo, ki je bila prav malo oddaljena od naše kočé. Zahvalil sem se Materi Božji za rešitev in odšel proti domu.“

Dedek je utihnil, a mi smo še dolgo mislili na one goste hrastove šume, na ono cerkvico in kapelico z Marijinim kipom.

— — — — —

naš dedek

Kaj so nam pripovedovali naš dedek?

(Spisal Zorán.)

8. Ljudomil.

Vivel je kmet Ljudevit, ki je bil zelo ubog. Ni imel družega kot borno kočó in majhno njivo. Trdo je moral delati, da si je služil vsakdanji kruh, a radi tega ni bil nevoljen ali celo skop, ne, temveč veselo si je prepeval in vsakemu je rad pomagal in postregel, kolikor je le mogel. Nikoli ni nikogar žalil in tudi nobeni živali ni prizadejal nikdar nič hudega. Bil je zelo dobrosrčen, in zato so mu rekali Ljudomil.

Nekoč je bila velika suša, in vse se je posušilo. Nastala je zelo huda lakota, in ljudnje so strašno trpeli, ker niso imeli ni vode ni ne kruha. Tedaj je preiskala Ljudomilova žena vse predale in je spekla kolaček kruha iz moke, kolikor se je še našlo. Veselila sta se, da se bodeta vsaj jedenkrat še najedla kruha. Ko se je kolaček spekel, prišel je baš tedaj ubog starček in je zaprosil, naj mu dasta vsaj grizljeje kruha, da ne bode poginil lakote.

„Kako dolgo bi pa imela midva ta-le kolaček?“ je rekel Ljudomil, kateremu se je v srce smilil ubogi starec, dajva ga raji starcu, da mu bode pomagano.“

In dala sta mu ves kolaček.

Ginjen se je starček zahvalil, rekoč: „Bog vama vrni stotero, Bog ti plačaj, dragi Ljudomil, kot še ni nobenemu človeku!“

Ko je starček odšel, prikazal se je na obzorju kot kolaček majhen oblaček, ki je rastel in rastel, da je pokrtil slednjič vse nebo, in ulil se je na žejno zemljo blagodejni dež. Vse je bilo na novo oživljeno.

Radi prevelike suše se je bila posušila vsa koruza, ki jo je imel na svoji majhni njivici, le jedna koruznica je še bila napol zelena. Ko je bil prišel isti blagodejni dež, je bilo za posušeno koruzo že prepozno, le napol zelena se je zopet oživila in je krepko rastla. Pridno sta jo okopavala in ji vsak večer prilivala, in rastla je in rastla, da je zrastle kot najvišje drevo. Pognala je vse polno storžev.

„Jej no, če vsi ti storži obrodé, bova imela koruze dovolj“, sta se veselila in še bolj skrbno sta jo okopavala in ji prilivala. Koruznica je rastla tako bujno, da se je njen vrh dotikal že oblakov, da, slednjič se niti videl več ni. Ljudje so prihajali od blizu in daleč gledat to čudno koruznico.

Imela je vse polno storžev, in ko so spodnji dozoreli, vzel je Ljudomil lestvo, rekoč: „Na koruznico bom splezal, da potrgam zrele storže, in ti, žena, pa jih spodaj pobiraj!“

Šla sta na polje. Prislonil je lestvo h koruznici, ki je bila tako debela, da so jo trije možje komaj obsegli, in splezal je na njo. Storži so bili veliki kot roka in zrnje debelo kot orehi. Trgal je storže in je ni metal na njivo. Natrgal jih je že bil toliko, da jih je bilo več kot za tri voze.

„Hm, to bi pa le rad vedel“, je rekel, „kako daleč in kam seže ta čudna koruznica.“

Plezal je po nji naprej. Dolgo, dolgo je plezal, da je že bil ves truden, in prišel je pred velika vrata, ki so bila trdno okovana. — Potrkal je in na prag je stopil velik bradat mož, ki je imel v roki dva ključa; jeden je bil svetel kot čisto zlato, drugi pa je bil črn kot ogel.

„Ti si pa gotovo sv. Peter, ker imaš v roki ključa, kot ju ima tam v naši cerkvi tisti na altarju?“ se je zavzel Ljubivoj vesel, da je vsaj nekam prišel.

„Sem, sem sv. Peter“, je odgovoril mož, „ino, kdo si pa ti in česa iščeš tod?“

„O ljubi sv. Peter“, je dejal Ljudomil s spoštovanjem — s samim svetim Petrom govoriti, to ni kar tako — „jaz sem siromak, ki nimam družega nego koč in njivo. Letos pa mi je zrastle na njivi le jedna sama koruznica, pa ta tako velika, da niti najstareji ljudje ne pomnijo take. Splezal sem torej po njej sem gor, da bi videl, kam je zrastle moja koruznica.“

„Ti si torej isti Ljudomil, kateremu hoče Bog plačati, kot še nobenemu drugemu človeku ni? Prav, da si prišel, dolgo sem te že čakal. Da, kdor je drugim dobronljiv, temu je Bog tudi dobronljiv.“

Priletel je v tem velik angelj, ki je držal v naročju blede dete.

„Odpri nama, ljubi sv. Peter“, dejal je angelj, „da poletiva v kraj večnega veselja.“

Pritisnil je angelj dete k sebi in je poljubil, rekoč: „Ljubček moj, takoj, takoj bova tam. Nič več ne bodeš jokal, nič več te ne bode zeblo, nič več

ne bodeš lačen, nič več ne bodeš bolan, igralo se bodeš z angeljčki ti pridno dete moje in veselo bodeš pelo.“ In zopet ga je poljubil.

Sv. Peter je odprl nebeška vrata, in angelj je zletel z detetom v nebesa.

Zavzet je gledal Ljudomil krasnega angelja, in ko so se odprla nebeška vrata, pa je kar ostrmel.

Videl je nebeško Kraljico in okoli nje je bilo vse polno angeljčkov, ki so peli. — Ko je zagledala Marija angelja z detetom, mignila je z roko, in utihnil je angeljski zbor. Vzela je dete angelju iz naročja, rekoč: „Ker si bilo pridno dete, bodi angelj!“

Poljubila ga je, in to ni bilo več prejšnje blede dete, ne, bil je v hipu angeljček, kot drugi, z nežnim obrazom kot mleko in kri in ljubkimi perutnicami. In zopet je zapel ves angeljski zbor in novi angeljček je pel vesel z drugimi vred in radosten zrl nebeški Kraljici v mili materinski obraz.

Ves zatopljen je poslušal Ljudomil to rajsko angeljsko petje. Vzdramil se je šele, ko ga je ogovoril sv. Peter, rekoč: „Pojdi nazaj na zemljo, zakaj izpolnile so se besede starca berača, kateremu si nekaj dal zadnji svoj kolaček kruha, dobil si namreč plačilo, kakoršnega še ni dobil nobeden človek. Videl si namreč nebesa odprta, videl si, kako Bog plačuje svoje pridne otroke, slišal si rajsko petje nedolžnih otročičev, videl si, česar ni videlo človeško oko, slišal si, česar ni slišalo človeško uho.“

Sv. Peter mu je še dal klopčič, češ, da ga bode še potreboval, in vesel je plezal Ljudomil po koruznici navzdol. — Plezal je dolgo; kar mu je nakrat zmanjkalo koruznice. Daleč pod seboj je videl zemljo in v to globočino naj bi skočil! Stresel se je. Spomnil se je na klopčič, ki mu ga je bil dal sveti Peter. Privezal je konec vrvice na koruznico in se spustil po vrvi navzdol. Prišel je na zemljo v krasnem vrtu. Okrog in okrog je bilo vse polno najlepših cvetlic in drugih rastlin. Pota so bila lepo s kamenjičem posuta. Začuden se je oziral Ljudomil na vse strani, a svoje borne kočice ni zagledal. Šel je po potu po vrtu naprej, in videl je pred seboj velike hiše. Njemu, ki je bil vaju le svoje borne bajte, zdele so se vse krasne palače. Najlepša mej vsemi hišami, pa je bila jedna, na kateri se je blestil iz zlatih črk napis: „Narodna šola“, česar pa Ljudomil ni razumel, ker ni znal brati.

Zdelo se mu je vse, kot bi sanjal o kakem zakletem mestu. Tukaj krasna palača, tam čudna hiša z visokim dimnikom, tu cela vrsta najlepših hiš kot v cesarskem mestu, in tam isto veličastno poslopje, ki se mogočno dviga proti nebu, da, to bo cerkev si je mislil. — Napotil se je proti cerkvi, kar se usuje iz palače, ki je imela napis iz zlatih črk, cel roj otrok, vsak z lepo torbico. „Kaj je pa to?“ se je čudil Ljudomil in za trdno je bil prepričan, da je v začaranem mestu. — Otroci so ga spoštljivo pozdravili in šli mirno mimo njega naprej. Rad bi bil katerega vprašal, kje da je, kako se pravi tukaj, a si ni upal, ko je videl, da nosijo vsi knjige s seboj, da znajo torej brati. Njemu so se zdeli sami učenjaki. Zada je šel deček, ki je nesel knjige kot drugi. Ker je bil sam, ojunčil se je Ljudomil in ga vprašal:

„Dragi deček, povej mi, prosim, kje sem, kako se reče temu kraju?“

Takoj mu je deček povedal, da je to trg „Napredek“.

„Trg, trg, kaj je to?“ mislil si je Ljudomil in vprašal je še dečka, ali vé, kje je Ljudomilova koč. Zmajal je deček z glavo, rekoč, da ne vé.

In kogar je vprašal Ljudomil za svojo koč in njivico, nikdo mu ni vedel povedati. Dovedli so ga h gospodu župniku in njim je povedal vse, kar je doživel; kaka koruznica mu je bila zrastle; da je bil splezal po njej gor; da je videl nebesa odprta in je poslušal angeljsko petje; da je plezal nazaj dol in da bi rad šel sedaj domov, ker žena ga že gotovo željno pričakuje. Tedaj so se prijeli gospod za čelo in se zamislili. Poiskali so stare, stare zaprašene bukve in so v njih nekaj iskali.

„Ljubi mož“, dejali so gospod naposled, „svoje žene ne bode več našli, in tudi vaše koč ni več, kajti minilo je že sto let, odkar ste splezali na svojo koruznico.“ — Zavzet je sklenil Ljudomil roki, strmel je in neverjetno je majal z glavo, kot bi poslušal bajko.

„Vem, da se čudite, Ljudomil, in se Vam zdi neverjetno“, dejali so gospod, „pa pogledite, kako se je spremenil v tem ta kraj. Iz prejšnjih revnih koč so postale lepe hiše, sezidali smo si krasno šolo, in na mestu stare cerkvice dviguje se sedaj veličastna cerkev. Poslušajte, kaj je zapisano v teh-le starih, starih bukvah, ki so pisane pred sto leti.“

„Živel je pravičen mož, Ljudomil“, čitali so gospod, „kateremu je obljubil star berač za njegovo dobrosrčnost posebno plačilo. Na Ljudomilovi njivi je zrastle velikanska koruznica, ki je segala najbrž do nebes. Ves svet ne pomni take. Splezal je po njej navzgor in ni ga bilo nazaj. Najbrže je prišel do nebes, kjer mu je dal Bog obljubljeni plačilo. — Čez nekaj let, ko Ljudomila le ni bilo nazaj, so podžagali isto velikansko koruznico in so iz nje začeli staviti novo cerkev.“

Verjel je sedaj Ljudomil, da je sto let poslušal angeljsko petje. Saj je pa tudi bilo tako milo, tako veličastno, da bi ga bil vso večnost zamaknjen poslušal, da ga ni predramil sv. Peter! — Šel je potem Ljudomil v tamošnje cerkev in se je iskreno zahvalil Bogu, da mu je dal doživeti kaj takega. Naslonil se je in izdihnil svojo dušo.

Spomini iz otročjih let.

(Piše L. Černež.)

25. Moj dom in rojstni kraj.

Ljubi moji mali bralci! Popisal sem vam nekoliko svojih spominov. Imel bi vam še pač marsikaj povedati, toda vsega mora biti jedenkrat konec, tudi mojih popisov. S to zadnjo številko letošnjega „Vrtca“ torej končam tudi jaz. Za slovó pa vas naj popeljem v svoj rojstni kraj, na svoj dom.

Pri kapelici ob veliki cesti mej Slovensko Bistrico in Mariborom se obrnimo po stranski stezi proti Pohorskemu gorovju, kjer leži v dolinici skrita moja rojstna vas Fram. — Zdi se mi, da me pozdravlja vsigdar ta